

Slavenski dom

Ste. 28

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Revolucija v Rusiji

Praga, 5. febr. AA Agencija Stefani poroča: Praški listi poročajo, da je včeraj popoldne v vsej Rusiji izbruhnila revolucija. Maršal Vorošilov koraka na čelu čet proti Kremlju.



Varšava, 5. febr. Stefani poroča: Iz Moskve prihajajo vesti, da se je spor med Stalinom in med vrhovnim poveljnikom rdeče vojske maršalom Vorošilovim tako zaostrial zaradi tega, ker je maršal posredoval v zadnjem procesu proti trockistom za nekatere obtožence. Sovjetska politična policija je aretirala 10 višjih častnikov sovjetske vojske, ki so pripadali moskovski garniziji, češ da so sodelovali v trockistični zaroti proti Stalinu. Prav tako je policija postavila pod nadzorstvo maršala Tuhačevskega, najozžjega sodelavca maršala Vorošilova.

To dejstvo je prepad med sovjetskim diktatorjem in med poveljnikom rdeče vojske poglabilo tako, da je nemogoče doseči spravo. Stalin se je v svojem boju proti nasprotnikom zanašal edino na armado, ki jo je pa z zadnjim postopanjem docela odbil od sebe.

Upori po vsej Rusiji

Riga, 5. febr. o. Vesti, ki prihajajo iz Moskve poročajo, da so izbruhnilo veliki upori v različnih ruskih pokrajinah in sicer na ozemlju evropske Rusije. Upori so protest proti zadnjim usmrčitvam v moskovskem procesu. Zlasti je prišlo do hudih nemirov in do težkih spopadov v nekaterih industrijskih središčih na Uralu, dalje v mestu Sevodnji, v Voronježu, v Samari in Sverdlovsku.

Velike množice prebivalstva so manifestirale za Pjatakova in za ostale obsojence v moskov. procesu. Upori so izbruhnilo v velikem številu boljševiskih kolhozov na ozemlju evropske Rusije. Povsod je morala nastopiti komunistična milica ter politična policija, ki je zadnje dni aretirala nad 10.000 upornikov.

Riga, 5. febr. o. Po zadnjih včerajšnjih vesteh je položaj v Moskvi zelo resen, ker po vsej Rusiji vre kakor še nikdar od revolucijskih bojev dalje. Diplomatski zbor v Moskvi je včeraj vse popoldne imel posvetovanja o tem, kako naj se vede v primeru, da pride do revolucije v Moskvi sami. Stalin je včeraj odstavil večje število visokih sovjetskih uradnikov, ki so osumljeni protiboljševskega mišljenja.

Riga, 5. II. o. Po poročilih agencije Stefani je včeraj popoldne izbruhnil v vrstah rdeče vojske upor proti Stalinu in proti sedanjemu vodstvu v Sovjetski Rusiji. Garnizija v Moskvi se je uprla

najprej in oklicala maršala Vorošila za diktatorja. Vorošilov prodira s svojimi oddelki iz vojašnice, ki so v okolici Moskve proti središču mesta Kremlja, kjer

je sedež vse sovjetske uprave, Kominterne in kjer je tudi Stalinovo bivališče. Podrobnejših vesti o revoluciji ni mogoče dobiti.

Požigi in poboji v Moskvi in Leningradu

London 5. II. Transocean press poroča: Vsi angleški veliki listi prinašajo v današnjih izdajah alarmantna poročila o poteku dogodkov zadnjih dni v Rusiji in o izbruhu uporov po Rusiji. Vsi listi pravijo, da je Stalin zapravil simpatije vojske s tem, da je GPU ustrelila v ječi bivšega sovjetskega vojaškega atašea v Londonu gen. Putno.

Varšavski dopisnik »Daily Mirrora« piše, da so zadnje dni aretirale sovjetske policijske oblasti veliko število častnikov rdeče vojske, med njimi tudi poveljnika kijevske garnizije, gen. Schmidta.

Zaradi tega se je spor med Stalinom in Vorošilovim v zadnjih dneh zaostrial, posebno še, ker je moskovska GPU prišla 22 višjih oficirjev, znanih sodelavcev Vorošilova. Povelje za aretacijo je dal Stalin in so bili vsi častniki osumljeni špionaže. To je vzbudilo ogorčenje v vsej armadi.

»Daily Mail« poroča iz Varšave, da je revolucija v Moskvi in v Sovjetski Rusiji delo tajnih revolucionarnih organizacij, ki so začele svojo borbo s tem, da so začele požigati vladne zgradbe in pleniti državne trgovine. V Moskvi je bilo pred-



včerajšnjim 150 požigov ter spopadov s policijo in milico in je prišlo do pravih bojev med člani protistalinskih organizacij in državno oboroženo silo.

Prav tako so že predvčerajšnjim izbruhnilo nemiri v Leningradu in so revolucionarji začeli požigati magazine ter javna poslopja na vseh koncih in krajih mesta. Gasilci so le ponekod z obupnimi napori mogli zadušiti ogenj. Ker so jim branili revolucionarji gasiti, je morala gasilec delati pot policija z orožjem, ki je na raznih krajih postrelila več demonstrantov.

Izjave turškega zun. ministra Ruždija Arasa o balkanskih političnih vprašanjih po sestanku v Milanu:

Prijateljsko stališče Italije do Jugoslavije

Ljubljana, 5. februarja.

S snočnim simplonom se je vračal iz Milana, kjer se je sestel z italijanskim zunanjim ministrom Cianom, turški minister dr. Tevfik Ruždi Aras. Polovanje turškega ministra za našo državo nima oficialnega značaja in zato tudi ni bilo nobenega posebnega sprejema ne na Rakeku in ne v Ljubljani. Pač pa je šel turškemu zunanjemu ministru do Rakeka nasproti urednik belgrajskega »Vremena«. Minister je častnikarja ljubeznivo sprejel ter ostal z njim v razgovoru vse do Ljubljane.

Minister je pripovedoval o svojih vtisih z milanske konference ter je pri tem posebno poudarjal, da se je prepričal o resničnem delu za mir, ki je bilo storjeno s podpisom gentlemen's-agreementa med Italijo in Anglijo. Na posebna vprašanja urednika je minister odgovoril:

Italija-Jugoslavija

»V Milanu sem imel razgovore z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom kot turški minister za zunanje zadeve ter kot predsednik Balkanske zveze in to v zelo prijateljskem duhu. Z uspehi sestanka sem izredno zadovoljen, ker sem prepričan, da bo imel sestanek koristi ne samo za mojo državo, marveč tudi za vse ostale države Balkanskega sporazuma. Med razgovori sem se mogel prepričati o prijateljskem stališču Italije do Jugoslavije in do Grčije, s katerima državama ima Italija zelo važne trgovske stike (nameravana je v kratkem nova trgovinska pogodba med Bukarešto in Rimom). Vsi razgovori, ki sem jih imel v Milanu, so tekli v duhu ideologije Turčije in Balkanskega sporazuma.«

Sporazum med Italijo in Anglijo

Ko je urednik opozoril ministra na pisanje nekaterih listov, češ, da je sporazum med Italijo in Anglijo samo provizoričen in da mu zaradi tega del tiska odredka preveliko važnost, je Ruždi Aras živahno odgovoril:

»Gentlemen's-agreement sta sicer podpisali samo dve državi, vendar pa so ga tudi vse ostale države odobrile. To je resnično delo za mir. Kar se tiče trditve, da je ta sporazum samo začasen, moramo vedeti, da je vsak sporazum začasen; toda moč in uspeh vsakega sporazuma sta odvisna od duha in načina, kako se sporazum uveljavlja, tako da ono, kar je začasno, postane stalno.«

Turčija in Francija

Zunanji minister je postajal vse boljše volje ter govoril prav razgibano. Urednik mu je stavljal neprestano vprašanja, na katera je Ruždi Aras odgovarjal tako, kakor da je na vsako vprašanje že posebej pripravljen. »Kaj pravite, gospod minister, k pisanju nekaterih francoskih listov, ki trdijo, da bo prišlo do sklenitve posebne pogodbe med Francijo in Turčijo?«

»Na to vam morem povedati samo to, da je razmerje med našo državo in med Francijo najboljše in da pogodbo o prijateljstvu že imamo. Isto lahko rečem z ozirom na pisanje onega italijanskega lista, ki piše o možnosti sklenitve nove sredozemske pogodbe: taka pogodba sploh ni več potrebna. Morda imamo že preveč paktov in bo

popolnoma dovolj, če upoštevamo in spoštujemo že obstoječe pogodbe.«

Vprašanje Dardanel in Abesinije

Na vprašanje urednika, v koliko je točno pisanje inozemskega tiska, ki veže to, da bo Italija pristopila k motreškemu sporazumu o Dardanelah z vprašanjem, ali bo Turčija dejansko priznala osvojitve Abesinije, je Ruždi Aras odgovoril:

»Vse balkanske države so že priznale aneksijo Abesinije »de facto« dejansko, in more zaradi tega biti samo še govor o priznanju »de iure«. To pa bo rešeno na prvem prihodnjem sestanku Zveze narodov. Tedaj bo prišlo do načelne rešitve tega vprašanja, ki je stvarno že rešeno.«

»Isto lahko rečemo glede pristopa Italije k sporazumu v Montreuxu. Vprašanje Dardanel je dejansko že rešeno. Kraljevina Italija zavzema v tem vprašanju zelo naklonjeno stališče in se more reči, da je formalnost, s katero naj se dardanelski sporazum še definitivno prizna, samo še vprašanje časa.«

»Kar pa se tiče raznih spornih vprašanj, je nadaljeval Ruždi Aras, »o katerih piše tudi italijanski tisk, kakor je to vprašanje otvoritve italijanskih šol v Turčiji, o vračanju zaplenjenega premoženja italijanskim podanikom in o katoliških misijonarjih v Italiji, vam moram zatrditi, da so mi vsa ta vprašanja nepoznana. Če nekatere malenkostne spornosti tudi res obstoje, jih bomo rešili rednim diplomatskim potom v prijateljskem duhu.«

Glede svojih namenov v Jugoslaviji je Ruždi Aras dejal:

»V vaši prestolnici bom prebil 25 ur z namenom, da se zopet vidim z vašim ministrskim predsednikom dr. Milanom Stojadinovičem. Obvestil ga bom o svojih razgovorih z ministrom Cianom in o pripravah za sestanek Balkanskega sporazuma v Atenah. Upam, da bom imel priliko, da izrazim za časa svojega bivanja v Belgradu svojo vdanost Nj. kr. Vis. knezu-namestniku Pavlu, do katerega čutim globoko spoštovanje.«

Sestanek Balkanskega sporazuma

O sestanku Balkanskega sporazuma pa je med drugim dejal:

»Sestanek Balkanskega sporazuma, ki bo 15. t. m. v Atenah pod predsedništvom našega ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinoviča, ima vse pogoje za najboljšo uspeho. Do našega predsednika, ki bo glava tega sestanka, čutim veliko vdanost in iskreno prijateljstvo. Najboljši dokaz za uspeh sestanka vidim v angleško-italijanskem sporazumu, s katerim je popolnoma zagotovljeno sedanje stanje na Sredozemskem morju.«

Med nadaljnjim razgovorom so je dotaknil Ruždi Aras tudi nekaterih drugih vprašanj ter je pri tej priliki zlasti Jugoslaviji priznal njeno korektno zadržanje v mednarodni politiki: »Iskrena politika Jugoslavije, ki se vedno briga za častno izpolnjevanje sprejetih obvez, vpliva globoko zaupanje vsem njenim sosedom. Ravno tako tudi razumna politika vlade g. Kjoševanova. To so najvažnejše okoliščine, ki so tudi pripomogle, da je bil sprejet bolgarsko-jugoslovanski sporazum

povsod na tako iskren sprejem. Iskreno želimo, da bi ta pogodba o večnem prijateljstvu bila vsem srcečen vzgled, pa naj bo to Grčija ali Romunija.«

Ko se je vlak v Ljubljani ustavil, je minister Ruždi Aras zadovoljno spremlj urednika do vrat spalnega vagona, nakar se je odpravil k počitku, ker je bila ura že okrog desetih.

Vesti 5. februarja

Izgon Trockega iz Mehike bo baje zahtevala sovjetska vlada, ker Trocki s svojimi izjavami »ruši« sovjetski režim.

Afganski zunanji minister Sirdar Mohamed se mudi v Londonu in ima važna pogajanja z angleško vlado glede bodšega sodelovanja med Afganistanom in med Anglijo. Za vpliv v Afganistanu se zelo bore tudi Sovjeti, ker bi od tam najlažje silili v angleško Indijo.

2000 funtov nagrade za uspešno mirovno prizadevanje je določil neki človekoljubni odbor v Angliji. Nekateri evropski listi izražajo bojazen, da bo ta denar šel za levičarske mirovne namene.

O plači vojvode Windsorskega so govorili na zadnji seji angleške vlade, ker denarno vprašanje bivšega kralja še ni rešeno, je pa zelo nujno.

Kitajski komunisti se zbirajo v Sianfuju. Zdi se, da bo njihovo nastopanje poravnalo spore med častniki in generali vladne armade, da bodo z združenimi močmi nastopili proti komunističnim nevarnostim.

Kronanje Jurija VI. za indijskega cesarja bodo najbrž za leto dni odgodili, dokler ne stopi v veljavo nova indijska ustava, ki jo Angleži pripravljajo.

Novi zunanji minister v japonski vladi, general Hajašija, bo najbrž dosedanji japonski poslanik v Parizu, Sato.

Pastirske liste proti komunizmu so izdali italijanski škofje. Pastirski listi priporočajo, naj se v vsaki župniji vrše spominjske svečanosti za žrtve bratomorne španske vojne.

Za 3 milijone funtov jekla je naročila turška vlada pri angleških jeklnah. To jeklo bodo porabili bojda za izvršitev javnih del, ki so na sporedu druge turške gospodarske petletke.

Za novega angleškega poslanika v Berlinu bo najbrž imenovan sedanji poslanik v Buenos Airesu Neville Henderson, nekdanji angleški poslanik v Belgradu.

Abesinsko državno zlato, ki ga je del oddala abesinska banka še pred italijansko zasedbo v egiptovski narodno banko, zahteva zdaj Italija. — Egiptovska banka pa pravi, da ne more Italije priznati za pravno naslednico abesinske države. Ker imajo pri egiptovski banki glavno besedo Angleži, ni dvoma, v katerih rokah bo zlato ostalo.

Polkovnik Lindberg se je včeraj popoldne odpeljal z letalom v Tripolis, kjer bo gost guvernerja, maršala Balba.

Pravice mladih

Ljubljana, 5. febr.

O delu in plačilu mladih, ste že parkrat spregovorili v svojem listu, to je znak, da je stvar boleča in vpije po rešitvi. Z več članki bo samo po sebi nastala ena izmed potrebnih anket. Stvar sem si ogledal nekoliko z zgodovinskega vidika in sem prišel do gornjega naslova. Kdo danes vpije po pravičnem plačilu za svoje delo? Kateri rod mladih moči je to, ki kliče po razumevanju?, ki je poln napetih mišic v delu in vendar ne more zmagati? Kdo je oni silni protiborec?

Razmišljal sem o rodu mladine, o letnikih, rojenih med 1900 in 1918 z ozirom na posebne zgodovinske prilike: svetovno vojno in svetovno krizo okrog leta 1930.

Vzemimo najprej kot izhodišče začetek svetovne vojne leta 1914. Letniki omenjene generacije so šteli 14—15 let, to se pravi, mladina v pubertetni dobi, v dobi rasti, nato mladina v osnovnošolski dobi, nato mladina v predšolski dobi, končno mladina v otroških letih, v detinstvu, torej mladina vseh teh dob, ko rabi največ hrane za močno rast, je v letu 1914 z velikim klanjem pričela svojo prvo veliko stradalno kuro. Usoda jim je naklonila veliko trpljenje. Niso vsi trpeli, a smelo trdim o onih, ki so dobro živeli, da so gotovo na račun množice gladnih, torej na krivičen način. Pas lačnih se je z vsakim vojnim letom silovito zatezal. K temu letniku lačnih so se od 1914—18 z vsakim letom letniki novci. Kar jih je ostalo pri življenju, se imajo zahvaliti bolj močni naravi kot polnemu želodcu.

Kaj je užival ta rod med vojno? Vojna je porabila vse: kruha več dni ni bilo na mizi, ovenjalen je bil začen s hrepenenjem kot edino mogoče, suha drumlja je bila otrokom slaščica, katero je morda prekašala le še neka sladka koreninica, vsi sadeži gozda so prišli šolarjem prav. To je bilo na deželi — v mestu še najbrž tega ni zraslo.

Drzen vlom sredi mesta

Maribor, 4. febr.

V prvih popoldanskih urah je danes razburil Mariborčan drzen vlom, kakor ga v našem mestu že dolgo nismo doživeli. Izvršen je bil v Gosposki ulici v rarno in zlatarno gospe Zofije Bizjak z izredno drznostjo in veliko vlomilsko spretnostjo, ki dokazuje, da je bil na poslu vešč in pogumen človek.

Med 12. in 2. uro popoldne

popoldne, ko so vse trgovine v mestu zaprte, se je spravil vlomilec nad Bizjakovo zlatarno. Železni rolo je bil nad vzhodnimi vrati spušen do dveh tretjin, tako da je bila spodaj še za meter visoka odprtina. Vrata v prodajalno pa so bila zaklenjena. V tem času je v Gosposki ulici nenavadno živahen promet in tako je vlomilec uspel, da je skoraj neopaženo smuknil pod spušen rolo. Tudi če ga je kdo videl, se gotovo ni zanj brigal, saj nikomur ne bi padlo v glavo, da je opazil vlomilca. Vsakdo je pač mislil, da je to lastnik ali nastavljenec prodajalne. Vlomilec je takoj, ko je smuknil skozi odprtino k vratom, potisnil rolo čisto do tla, da je bil varen pred ljudmi na ulici. Nato se je spravil nad vrata. S seboj je prinesel lesno palico, železno spono in dve leseni zagodji, ki jih uporabljajo mizarji. S tem primitivnim vlomilskim orodjem je poskušal streliti ključavnico na vratih, da bi prišel v prodajalno. Najprej je s ostrim kavljem spono napravil pri vratih majhno režo, nato pa je zabil v njo obe zagodji. Pri zabijanju pa ni odjenjala ključavnica, temveč se je zdrobila dober centimeter debela velika šipa na vratih ter se sesula na tla. Slučajno pa so padli kosti šipe v notranjost trgovine na linolej, ki je oglušil ropot, tako da zopet ni nihče na ulici od številnih mimoidočih opazil, kaj se za spušenimi rolojem dogaja. Skozi razbito šipo se je nato vlomilec splazil v prodajalno ter se spravil na delo.

Denar in zlatina

Najprej je pogledal v obe blagajni. V dnevni je našel 600 din, v wertheimerici pa je pustil 800 din; potem je pobral raznovrstno zlatino, ki je bila razstavljena v stekleni omarici na prodajni mizi. Kolikor se je dalo dosedaj ugotoviti, je pobasal 8 zlatih damskih zapestnih ur, okoli 20 srebrnih in nikljastih moških ur, večje število zlatih damskih ovrtnic in razne druge dragocenosti. Vsa škoda se dosedaj še ni dala ugotoviti, ceni pa se na okrog 50.000. din.

Kdo je vlomilec

Vlom so opazili ob dveh popoldne. Vajenec Henrik Verk je takoj zbežal na policijo, kjer je zadevo prijavil. V trenutku je bil vse policijski aparat alarmiran. Obveščene pa so bile tudi vse varnostne enice v mariborski okolici. Detektivki so se podali pod vodstvom vodje kriminalnega oddelka g. Cajnka takoj na posel. Kolikor se je dalo ugotoviti, bi prišel v poštev kot storilec starejši moški srednje velike in močne postave, katerega so videli neki ljudje prihajati iz Bizjakove trgovine. Odšel je potem v smeri proti Glavnemu trgu. Obleden je bil v črno sukno z zavijanim ovrtnikom, bil je razoglav ter je imel nazaj pošesane lase. Na Glavnem trgu je zmanjkala za domnevni storilec vsaka sled. Na Teznu so popoldne orožniki aretirali dva zumljiva neznanca, vendar se je izkazalo, da ne prideta v poštev.

Zopet vlom v Mariboru

Maribor, 5. febr.

Zadnje čase se vlomi v Mariboru kar vrste. Nedvomno je, da je bila zadnja amnestija bolj škodljiva kakor koristna, ker so je bili deležni tudi mnogi taki ljudje, ki so se pokorili za težje grehe. Svoboda so taki ljudje izrabili in ostali v mestu, čakajoč na priliko. Tako je bilo danes ponovi vlomljeno v prostore banovinske vinarne in sadjarske šole. Vlomilec, ki jih je moralo biti več, so razbili okno, ki so skozenj vdrl v obednico. Vlomilec so se lotili vsega, kar jim je prišlo pod roke. Prebrskali so vse mize, kajti očitno so iskali denar. Posrečilo se jim je, da so odnesli malo železno ročno blagajno, v kateri pa je bilo na srečo le kakih 400 do 500 dinarjev. Blagajno so našli danes zjutraj zunaj v šupi ob šoli, vso razbito in izpraznjeno. Razen tega so nočni gostje odprli vse pisalne mize profesorjev in jim odnesli iz njih tudi nekaj denarja. Velika železna blagajna, v kateri je bilo nekaj več denarja, pa je ostala na svojem mestu in ni na njej nobenega sledu, da bi se je lotili. Morda je bil vzrok ta, da bi za odprejete te porabili preveč časa, ali pa se jim je že tako mudilo. Zunaj hiše pa se je

Bog ve, ali je kdo takrat pomislil, kakšna bo usoda teh ljudi, ki se jim je za večno vtisnil v srce žalostni, trpeči obraz matere ali starega očeta, ko jim je dajal kruha v drobtinah kot ptičem? Trpeli pa niso samo pomanjkanja kruha, ampak tudi vsake dušne hrane, vsake življenjske opore. Niso videli sonca mladosti.

To generacija je po letih po svetovni vojni, ki se ji niso pridala oddolžila za prestano trpljenje, okrog leta 1930 zadelo nova nesreča: svetovna kriza, torej prav v dobi, ko so prvi letniki (starost 30—20 let) že mislili, da si bodo sami opomogli, ko so ostali letniki (starost 20—12 let) za svojo rast rabili dovolj hrane. V novi stiski je mladina našla telesa na probleme kapitalizma in brezposelnosti.

V letu 1937 bedno stanje ni zboljšano: kapitalizem nas tlači še huje, brezposelnost inteligence (in tudi oblastva) je zaradi nadprodukcije še obupnejša. »Mladina gladu« (tako imenujem gori imenovano generacijo) je stara danes 37 do 19 let. Prvi letniki (morda od 37. tja do 30. leta) so se še nekam vsedli in pravočasno napredovali, da imajo plačilo, s katerim za silo shajajo. Vsi mlajši so danes večinoma pripravniki, dobivajo nemogoče prejemke, ob katerih prav stradajo vsakdanje kruha, vsako napredovanje je ustavljeno, obup je na pragu vsake družine.

Vemo, da skoraj nobeno delo danes ni dostojno plačilo, a zapišemo ta v spomin »mladini« gledu, ki je sicer navajena stradanja, v spomin na grozno leto 1937, ki pa morda še prinese rešitev. Kaj bo ustvarila velikega ta generacija? Če je imela prazen želodec, ali nima tudi duše? Ali je morda ta rod nevaren, poln prevratnega duha? Ali se ga kdo boji? Ali pa je mogoče že izžrtan?

Rešitev je bila tudi že izrečena: začetniku je treba najmanj 2000 Din mesečne plače (poročenim več), četudi deset let ne napreduje, kar je danes itak iluzorno.

našla tudi sekira, s katero so vlomilci razbijali vrata in trgali predale iz miz. Vse kaže, da je bil eden od vlomilcev dober znanec šole in jo je poznal do vseh podrobnosti. Za to govori tudi dejstvo, da ves ta čas, ko so vlomilci opravljali svoje delo, domači pes ni niti bovsnil, akoravno je vedno zelo hud. Na ključavnici se poznajo sledovi sile in kažejo, da so jih odpirali tudi s ponarejenimi ključi. Preiskava je bila takoj uvedna in gre v smer, kakor jo kažejo vsi indici.

Maribor - mesto, ki porabi največ elektrike

Maribor, 4. februarja.

Mariborčani imamo nekatere prednosti, s katerimi se lahko ponašamo pred meščani drugih mest. Ne med zadnje take prednosti spada poraba električnega toka. Tozadevna statistika mestnega električnega podjetja izkazuje v preteklem letu porabo

20.570.000 kilovatov

kar je v primeri z drugimi mesti in industrijskimi središči res veliko. Saj sama velika Ljubljana ne porabi na leto več kakor 9.959.000 kilovatov, pa je glede teritorija in glede prebivalstva še enkrat tako velika, kakor Maribor. Poraba elektrike raste v Mariboru rapidno tako rekoč skokoma od leta do leta. Porast je v veliki meri zvezan z industrijo, v prvi vrsti pa je odvisen od pametne tarifne politike. Maribor ima najcenejšo električno luč in energijo v državi, pa je zaradi tega tudi poraba elektrike tako velika.

Lanski napredek

Elektriško podjetje v Mariboru je kakor ogromen pajek, ki prede od leta do leta večjo mrežo, s katero prepleta ne le mesto, ampak tudi bližnjo in daljno okolico. Tudi lansko leto je podjetje razvijalo zelo veliko agilnost ter je krasno napredovalo. Njegovo omrežje se je povečalo za celih 19 kilometrov novih daljnovodnih napeljav. Največja med temi je 12 km dolga napeljava visoke napetosti od Kamnice do Svečine. S tem daljnovodom je seglo mestno elektriško podjetje do severne meje ter je začelo izvajati svoj elektrifikacijski program, s katerim bo oskrbovalo z elektriko zgornjo Pesniško dolino. Svečina že dobiva električni tok, priključila pa se bodo na daljnovod še naselja: Košpoh, Zgornja in Spodnja Kungota ter Sv. Jurij ob Pesnici. Z omenjenim daljnovodom je Maribor prvič segel kakor z ogromno tipalko v širšo okolico ter jo bo čimdalje bolj stegovalo proti osrčju Slovenskih goric.

V mestu in okolici

se tudi pozna velik napredek. Predvsem je vidna nova razsvetljava glavnega mostu, ki je res velikomestna in lepa. V Celju so se izvršile velike preureditve napeljave visoke napetosti za tamošnje tekstilne tovarne, v Magdalenskem predmestju pa so se zgradili trije novi transformatorji. Prvi oskrbuje s tokom tekstilno tovarno Ehrlich, drugi stoji na Betnavski cesti zaradi novega školskega poslopja ter dovaja tok tudi bližnji okolici šole, tretji pa je bil zgrajen na mestni meji ob Gozdni ulici. Novo omrežje se je zgradilo v Metelkovi ulici. V okolici so bila lani izvršena sledeča dela: Elektrifikacija Bresternice, razširjenje napeljav v Pobrežju do Device Marije na Brezju, v Radvanju, v Razvanju, Studencih in Koških. Povsod, v mestu in okolici se je izpopolnjevala tudi javna razsvetljava. Število novih odjemalcev se je lani povečalo na 787. Na novo se je instaliralo 2380 žarnic, 107 likalnikov, 73 kuhalnikov in ventilatorjev ter 213 elektriških motorjev s skupno 780 ks. Mariborsko mestno podjetje je imelo koncem leta 1936 vsega skupaj 12.410 odjemalcev, od tega 8870 v mestu ter 3540 v okolici.

Zaman se je skrival

Maribor, 5. febr.

Dne 4. oktobra 1935 je bila odkrita v Spodnji Ploderšnici pri Sv. Marjeti ob Pesnici pri posestniku Jožefu Bajšiču pravcata ponarejevalska kovavnica. Pr. Bajšiču so se zbrali nekateri strokovnjaki za ponarejanje kovancev, ki so imeli vsi radi te umetniške opravke s sodišči, ter so otvorili delavnico, v kateri so kar na veliko delali desetak, dvajsetake in petdesetake. Zamimivo je, da so bili vsi ponarejevalci doma s Hrvaškega ter so se naselili v Pesniški dolini, kjer so si kupili posestva. Ko so orožniki to nevarno družbo odkrili, se jim je posrečilo zajeti vse iskane ptičke na kupu, le 23 letnemu kovavškemu pomočniku Štefanu Klariču se je posrečil beg. Klarič se je zatekel najprej čez mejo v Avstrijo, nato je prišel zopet nazaj v naše kraje ter se skrival po Hrvaškem in uspešno mu je, da se je dve leti izmikal roki pravice. Nazadnje pa je tudi njega doletela neizbežna usoda, aretirali so ga in danes se zagovarja pred senatom treh sodnikov v Mariboru. Dejanje priznava v polnem obsegu.

Razprava ob času poročila še traja.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 5. febr. m. Danes popoldne bo finančni odbor narodne skupščine razpravljal o proračunu za ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje in kmetijsko ministrstvo.

Belgrad, 5. febr. m. Belgrajsko jutranje časopisje objavlja odgovor tajnika Ljotičevega pokreta Zbor Veljborja Joniča na včeraj postavljena vprašanja poslancev narodnega kmetijskega kluba Milovanovića, ki je temu pokretu očital, da ga finansira Nemčija. Jonič odgovarja na vsa ta vprašanja ter odločno zavrača trditve poslancev Milanovića. Izjavlja tudi, da je pripravljen izvršiti samomor, če se dokaže, da sta Zbor in »Otađbina« prešla samo eno paro po kakršnikoli poti in na katerikoli način iz Nemčije. Izprauje pa Milanovića, če je tudi on pripraviljen odreči se poslanskemu mandatu, če se ugotovi, da je klevetniški.

Belgrad, 5. febr. m. Na sinočnem obtnem zboru Srbskega kulturnega kluba je bil izvoljen novi odbor s predsednikom Slobodanom Jovanovićem, vseučiliškim profesorjem, na čelu.

Predrznost tatinskih tipov

Izvalil ga je iz stanovanja, da ga je potem ukradel

Ljubljana, 5. febr.

K strojevodji B. Ivanu v Čolnarski ulici 41 je prišel včeraj dopoldne ob 10. nepoznan moški ter dejal: »Ali ste vi tisti, ki vozite Mikliča na lovu po Ljubljani?« Ko je vprašani to potrdil, je tujec dejal: »Poslal me je g. Miklič, ki bi rad osebno z vami govoril in vas zato prosi, da pridete takoj k njemu.« Strojvodja Ivan je vzel svoje kolo ter se takoj odpeljal k Mikliču. Tu je pa na svoje iznenadenje zvedel, da g. Miklič ni poslal nikogar po njega. Mož je takoj zasul prevaro, skočil je na kolo in zdirjal nazaj na svoj dom. Tu je spoznal, da je bila njegova slutnja opravičena: na dvorišču je zagledal neznanca, ki je ravno prišel iz njegove hiše ter imel polno aktovko in žepe nakradenih stvari. Ko je neznanec videl, da se je strojvodja Ivan že vrnil, je skočil na svoje kolo, ki ga je imel na dvorišču, ter odhitel. Strojvodja je pogнал za njim in je trajla dirka vse do Trnovskega pristanišča. Tam je čakal na neznanca tovariš, ki je prisedel lopovu na kolo in sta hotela oba na enem kolesu zbežati. Nista pa bila tako hitra, da bi ju strojvodja ne mogel dohiteti. Podrl je oba po tleh in zgrabil onega, ki ga je prišel klicat, naj gre k Mikliču. Kdalu je bil zraven tudi stražnik, ki je odgnal fanta na policijo. Ugotovili so, da je nakradel v Ivanovem stanovanju za 3500 din gotovine in srebrnine. Kmalu pa so spoznali, da je tiček večjega kalibra, ker je on izvršil tudi vlom pri neki stranki v Šiški, kjer je bilo 22. decembra pokradenih vseh mogočih stvari in denarja v skupni vrednosti 20.000 dinarjev. Fanta bodo seveda izročili sodišču, medtem pa iščejo še njegovega pomagača.

Revni „nemški dijaki“

Zadnje čase se pojavljajo po Ljubljani mladi fantje, ki pripovedujejo navadno v pošvedrani nemščini, da so revni nemški dijaki in prosijo miloščine. Policija je dva taka tička vtaknila v zapor, ker je ugotovila, da sta kar na debelo kradla. Sta to pristna Ljubljanačana, 22 letni brezposelni natakter E. G. ter slaščičarski pomočnik F. K. — 23. januarja so neznan storilec odnesli ugodnemu uradniku v Ljubljani zlatnine in srebrnine za Din 5500. Sele sedaj se je izkazalo, da sta to tatvino izvršila omenjena fantična na ta način, da sta prežala na ugodno priliko in čakala, da je uradnik zapustil stanovanje. Videla sta, kam je skrtil ključ, ki sta ga nato vzela ter brez nadaljnjega vstopila v stanovanje. Tu sta pretaknila vse omare, našla majhen tresorček, ga razbila in vzela iz njega dragocene predmete.

Pri aretirancih pa so našli tudi druge stvari, ki niso bile last omenjenega uradnika. Iz tega sklepa, da sta izvršila še druge tatvine. Tako imajo na polji dozo z monogramom D. K. in z vpisom »V spomin 24. 12. 1925.« Razen tega je bilo v notranjosti doze bodisi s evinčnikom ali s čim drugim napisano še neko ime, kakor »Gradišek« ali slično. To ime je sedaj že popolnoma zdrgnjeno. Nadalje imajo še drugo dozo z usnenimi stranicami, v notranjosti je vpisano: »1. 10. 1933 Ria«. Razven tega imajo na policiji tudi očala, ki pričajo o zelo premožnem lastniku. Očala imajo svetlokošene robnike z zlatim obrobjem. Očala so v lepem etuiju, ki je rdečkaste barve. Ako bi kdo od teh predmetov kaj vedel, naj se javi na policiji.

Med ameriški Slovenci

V Clevelandu bodo imeli ameriški Slovenci letos meseca julija veliko slovesnost. To bo velik Baragov dan, ki bi se bil moral vršiti že lansko leto, pa je zaradi neugodnega vremena moral ostati. Kakor že sedaj kažejo vse priprave, bo slovesnost res nekaj posebnega in se je bodo udeležili tudi številni Slovenci iz precej oddaljenih krajev.

Ameriške Slovence je pred kratkim težko pretresla vest, da so izgubili enega najboljših svojih duhovnikov, Matijo Bilbana. Bil je nekaj časa bolan v bolnišnici v Duluthu. Pokojni je bil rojen v Zupazuha na Gorenjskem leta 1863. Studiral je najprej v Ljubljani, nato pa je svoje študije nadaljeval v Ameriki, kjer je pozneje ves čas bival. Njegovo življenje tvori takorekoč kos zgodovine slovenskih priseljencev v Minnesoti.

Med Slovenci, živčimi v Ameriki, so v zadnjem času umrli:

Iz Knežaka na Notranjskem Jožef Novak, p. d. Mrjetančič, v starosti 41 let.

Iz Dolge Njive pri Sv. Lovrencu na Dolenjskem Martin Potisek, star 52 let. V Ameriki je bival 34 let. Zapušča ženo, dva sina in eno hčerko.

Iz Skočjana na Dolenjskem Anton Recelj. Na cesti ga je zbil avtomobil, takoj za tem pa je pejal čez en še drug avtomobil, tako da je nesrečni kmalu po nesreči izdihnil. Bil je star 57 let. Zadnji čas je bival v Milwaukee-u.

Iz Podlipne pri Vrhnihi Janez Troha. Bival je v Ameriki v Moon Runu in je dosegel pred kratkim 61 let. Dva njegova brata živita tudi v Ameriki, dva pa sta ostala doma na Notranjskem.

Z Ratečega brda na Notranjskem Frank Fabec, star 46 let. Za njim žalujejo trije otroci.

Nekje od Crnomlja v Beli Krajini Jožef Stefanc, star 72 let. V Ameriki je preživel celih 52 let. Zapušča ženo, pet sinov in eno hčer.

Iz Polhovega gradca Anton Leben. Umril je v Cikagi, star 73 let. Ze dolgo vrsto let je pridno delal v neki žičarni. To delo ni bilo ravno lahko. Navadno so ga opravljali Slovenci, dokler niso za to delo postavili posebnih traktorjev na električni pogon. Pokojni je zadnja leta užival svojo zaslužno pokojnino, ki jo je družba plačevala svojim članom, ki so stari več kot 65 let. Zena mu je umrla že pred 15 leti.

Iz Gurgorja na Dolenjskem Frančiška Žurga, roj. Tekauc. Zapušča moža in devet odraslih otrok.

Iz Bistričice pri Kamniku Mike Bodljaj, star 58 let. Doma na Gorenjskem mu živita dve hčeri.

Iz Rožne doline pri Ljubljani Ana Stanovnik. Bila je komaj stara 25 let. V Clevelandu zapušča tudi starše, brata in sestro, v domovini pa ima le nekaj sorodnikov.

Iz Cerknice na Notranjskem Jožef Kranjc, star 76 let. V Cleveland je preživel pred 40 leti.

Proračun zunanega ministrstva sprejet

Belgrad, 5. febr. m. Po ekspezoju, ki ga je gledel proračuna za zunanje ministrstvo imel predsednik vlade dr. Stojadinović, je govorilo še več poslancev. Poslanec Luka Kostrenčič je v svojem govoru priznaval velike zasluge in uspehe sedanje vlade, izrekel pa je tudi veliko priznanje Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu, ki z veliko vnemo zasleduje pravilno pot naše zunanje politike. Poslanec Kostrenčič izjavlja, da bo glasoval za proračun. Za njim je govorilo še nekaj govornikov, med drugim gg. Mohorič, Zarko Tomašević, Mita Dimitrijevič, Vojislav Lazič, nakar je Kabašin podal v imenu Jugoslovskega kluba izjavo, v kateri istotako priznava velike uspehe naše zunanje politike, pravi pa, da iz političnih razlogov ne more glasovati za proračun.

Po dr. Stojadinovičevem odgovoru na vse izrečene kritike, je bil nato proračun za zunanje ministrstvo sprejet.

Poročila iz Španije

London, 5. februarja. AA. (DNB). Današnji »Times« priobčuje poročilo poslance A. Casaleta, ki si je ogledal tiste španske kraje, ki so pod oblastjo nacionalistov. Poslanec izjavlja, da je v vseh teh krajih dobil vtis, da vlada tod ne samo kar najpopolnejši mir in red, temveč da je vse prebivalstvo brez razlike navdušeno za nacionalno stvar, živeča in kuriva ter pogonskih sredstev je v vseh teh krajih zadosti. Absolutna laž je, če kdo trdi, da se oba nasprotna si tabora na Španskem poslužeta istih krvočnih metod v medsebojnem boju. Ni ga mesta na vasi, ki so ga nacionalisti osvobodili, da ne bi v njem našli najstrašnejših dokazov bestialnega komunističnega zverinstva, medtem ko nacionalistom ni moči dokazati niti približno podobnih nečloveških dejanj. Poslanec trdi, da ni nikjer videl niti sledu o kakih nemških ali italijanskih četah. Na koncu svojega poročila pravi ta parlamentarec, da je prepričan o končni zmagi generala Franca.

Kakor se izve, bo angleška vlada zelo protestirala radi napada treh vladnih bombarderjev na špansko križarko »Royal Oak«. Kolikor se doslej izve, so na španskih vladnih letalih bili tuji piloti.

Za združitev nacionalističnih sil

Avilla, 5. februarja. AA. Havasov posebni dopisnik poroča, da se v taboru španskih nacionalistov opaža čvrsto gibanje za združitev vseh španskih nacionalističnih strank. Po dopisnikovi sodbi, bodo na razne težkoče glede te fuzije med pristasi španske falange in tradicionalisti (izrazitimi monarhisti). Vsi listi v krajih, ki so pod oblastjo nacionalistov, se bolj in bolj ogrevajo za združitev vseh nacionalističnih elementov v veliko stranko, ki bo

navdušeno priznala generala Franca kot neomejene gospodarja Španije.

Ofenziva na Malago

Gibraltar, 5. februarja. (Reuter). Zbiranje nacionalističnih čet, ki naj napadejo Malago, se je začelo včeraj. Na vse zgodaj so oblastva rekvirirala vse avtobuse, tovorne avtomobile in zasebna motorna vozila v vsej okolici Gibraltarja, da prepelejo nacionalistične čete na fronto pri Malagi. Mislijo, da ni v Lalineji ostal niti en zdravnik, čeprav dirva med prebivalstvom hripa; med 60.000 ljudmi je več sto nevarnih prizorov te bolezni. Šest trimotornih letal je odletelo iz Melille v odsek pri Marbelli, drugi trije bombniki so pa odleteli iz Ceute na fronto.

Preteko noč je neka nacionalistična podmornica kakih 10 milj od obrežja bombardirala postojanke med Almerio in Malago, da poruši mostove in ceste in tako odreže mesto Malago od zaledeja. Tega namena pa ni dosegla.

»Times« poroča iz Gibraltarja, da so tri uporniške križarke »Canarias«, »Balears« in »Almirante Cervera« priplule v pristanišče v Algeciras. Križarke so sijajno opremljene in so na njih nemški in italijanski častniki — prostovoljci.

»Daily Herald« piše, da je general Queipo de Llano na nemški križarki »Graff Spee«, ki bo s križarko »Koeln« spremljala nacionalistično brodogoj pri napadu na Malago.

Sevilski radio je ob 8.30 poročal iz Algecira, da so nacionalistične čete prodrle pri Sierrri v odseku Ciclana in da so zajele velik plen. Po zavetju tega kraja so nacionalisti prodrli še dalje in niso dali marksistom, da bi zbrali trupla svojih padlih tovarišev.

Kulturni koledar

Martinak Luka

5. febr. 1850 je umrl v Ljubljani šolnik Martinak Luka. Rodil se je 13. oktobra 1798 v Senčurju pri Kranju. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, prav tako prvi letnik teologije. L. 1820 je bil imenovan za skriptorja licejske knjižnice v Ljubljani. L. 1823 je napravil konkurz za profesorja v Kopru kamor je odšel v jeseni istega leta. L. 1827 je prišel v Ljubljano, kjer je s Copom poučeval v 1 in 2 humanitarnem razredu. Martinak Luka je eden izmed redkih Slovencev, ki so se svoje narodnosti zavedali že pred l. 1848. V Ljubljani je obdržal v Copom, Smoletom in Prešernom. Prešernom sta bila taka prijatelja, da mu je posvetil izvod Poeziji in dal lastnoročni prepis tretjega senana. Dijake je navajal k pisanju počitniških nalog v latinskem, nemškem in slovenskem jeziku. Po marčni revoluciji je bil član in odbornik Slovenskega društva.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 5. februarja: Agata.
Sobota, 6. februarja: Doroteja.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Drama: Zaprto.
Opera: Zaprto.

Kino Union: Petrograjski slavček.

Kino Sloga: Ugrabljenje.

Kino Matica: Maryša.

*** KINO ***
UNION
TEL. 22-21
Monumentalni film iz dobe bleščečega sijaja carske Rusije

Petrograjski slavček
Marita Cebotari in Svetoslav Petrovič
Film poln raskošja, glasbe in lepe pesni navdušuje ljubljansko občinstvo

MATICA
TEL. 21-24
Najlepši češki glasbeni in pevski film nagrajen s prvo nagrado češkoslovaške republike:

Maryša
Jirina Stepančikova, Jaroslav Vojta, Vladimír Borský najboljši umetniški praškega narodnega gledališča

SLOGA
TEL. 27-30
Premiera! Vesela muzikalna igra v režiji Geze v. Bolwary-ja

Ugrabljenje
Gustav Froelich in Marielouise Claudius
Zanimiva in napeta vsebina, polna konfliktov in zdravega humorja, muzike in plesa

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Palestina v luči najnovejših izkopov je naslov predavanja, katerega bo imel g. univ. prof. dr. A. Snoj na nocošnjem XVII. prosvetnem večeru v verandni dvorani hotela Union. Po vojni starinoslovci živahno raziskujejo palestinska tla. Na dan prihajajo znameniti kulturni spomeniki, ki so tisočletja ležali zakopani v zemlji. Odkrivajo se kraji, ki jih poznamo samo iz sv. pisma. Marsikatero temno mesto sv. pisma je postalo šele po teh izkopih jasno. G. predavatelj je kraje kjer arheološki kopljejo osebno obiskal in bo na nocošnjem prosvetnem večeru poročal o najnovejših odkritjih v Jeruzalemu, v Jerihi, pri Mrtvem morju, na mestu stare Sodome in Gomore, na gori Nebo, pri Hebronu, Samariji, na Taboru in okolici Genezareškega jezera. Svoja izvajanja bo pojasneval s številnimi skopičnimi slikami. Predprodaja vstopnic Prosvetna zveza, Miklošičeva c. 7., zadeži 3 din, stojišča 2, za dijake 1 din.

Na rednem občnem zboru »Filozofskega društva« v Ljubljani, ki se je vršil v soboto 30. januarja t. l. ob 18 v filozofskem seminarju, je bil nanovo izvoljen sledeči odbor: Predsednik vseuč. prof. dr. Fr. Veber, podpredsednik vseuč. prof. dr. A. Ušeničnik, tajnik prof. Lojze Potočnik, blagajnik g. doc. dr. A. Sodnik, arhivar doc. dr. St. Gogala, odborniki: primarij dr. Fr. Derganc, vseuč. prof. dr. Ev. Spektorski, prof. Fr. Gnjezda, prof. Hrovat Emil, revizorja gimn. direktor dr. Simon Dolar in prof. dr. M. Hribar.

V smislu posebnega sklepa na občnem zboru bo Filozofsko društvo v tekočem letu razen običajnih predavanj prirejalo tudi **birše debatne večere**, na katerih se bodo strokovno obravnavala važnejša filozofska vprašanja.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Petek, 5. februarja: Zaprto.
Sobota, 6. februarja: »Korajža velja« Red B.

OPERA

Začetek ob osmih

Petek, 5. februarja: Zaprto.
Sobota, 6. februarja: »Baletni večer«. Premierski abonma.

Nedelja, 7. februarja: ob 15: »Pri treh mladenkah«. Izven. Cene od 30 Din navzdol. Ob 20. »Navihanka«. Izven.

Mariborsko gledališče

Petek, 5. februarja: Zaprto.
Sobota, 6. februarja ob 20: »DR«. Red A.
Nedelja, 7. februarja ob 15: »DR«.
Ob 20: »Baron Trenk«. Gostuje primadona zagrebške opere Ancica Mitrovičeva.
Pri nocojšnji uprizoritvi melodične operete »Visokost pleše« nastopi v ulogi dvorne dame pl. Roženčev namesto obolele M. Zakrajškove Elvira Kraljeva.

Zagrebška primadona Ancica Mitrovičeva gostuje v nedeljo zvečer kot Lidija v opereti »Baron Trenk«. Gostovanje tako odlične pevke — pela je po svojem odhodu iz mariborske opere z največjimi uspehi po nemških operah, a sedaj je primadona zagrebške opere — pomeni za Maribor vsekar umetniški dogodek in je pričakovati, da bo v nedeljo zvečer gledališče polno.

Ljubljanska opera:

Dve opereti



»Navihanka« v operi: Snubec Andy Doodle (Peček), Navihanka Sally Barringtonova (Lubejeva), grof Morretti (Golovin).

Ljubljana, 5. febr.

Neko splošno merilo za presojo operete je prav za prav težko najti. Če je namen današnje operete, da se občinstvo ob njej nekoliko raztrese in pozabava in že drugi dan ali že dva dni na vse skupaj pozabi, potem je pač najenostavnejši pogoj za uspeh, da ne sme biti dolgočasna. A čemu naj bi se vtikal zraven še kritik: ali zato, da bi priznal, da so je dolgočasil ob marsikateri sceni ali dovtilpu, ob katerih je na primer dijaško stojišče kar besuelo od navdušenja, — ali naj bi konstatiral, da smo imeli v tej sezoni več operetnih kot opernih novitet v našem Narodnem gledališču.

Prav zato, ker smo imeli in imamo priliko videti čedno število operet na odru naše opere, lahko med onimi, ki so vzdržale kriterij nedolgočasnosti (mnogo jih je bilo, ki še tega pogoja niso izpolnile), ločimo še po drugih znakih boljše in slabše. V teh dneh na primer lahko vidimo pri nas dve opereti: »Pri treh mladenkah« in Benešovo

»Navihanko«, in če ju primerjamo s kateregakoli stališča, bo rezultat za drugo neugodnejši kot za prvo. Res je, da je primerjava Schubertove glasbe z Benešovo za poslednjega nekoliko krivična, ker je Berthel pač vzel za »Tri mladenke« krasne melodije iz različnih Schubertovih mojstrskih del; Benešova glasba pa je precej brezbarvna, dasi je prav operetno solidno pisana. Morda bo kdo rekel, da so »Tri mladenke« po glasbi in libretu več kot navadna opereta; toda zakaj ne bi bila ambicija vsakega operetnega libretista in komponista, da bi napisala nekaj več kot »navadno«, skoraj bi rekel vsakdanjo opereto?

»Navihanka« ne kaže take ambicije, ne libretista ne komponista. Poleg tega tudi naši igralci (glavne vloge: ga. Brumen-Lubejeva, ga. Poličeva, gg. Gorski in Peček) podajajo kvečemu povprečno lipiko svoje vloge; še najvot krvi in mesa je dobila vloga navihanke v interpretaciji ge. Lubejeve. Nasprotno pa je v »Treh mladenkah« nakazan prav globok človeški element (ki ga je g. Kolacio kot Schubert igralsko in pevsko prav lepo izpeljal, za kar je žel veliko uspeha), vse drugo je temu osnovnemu dejanju ne podrejeno. To podrejenost se je režiserju g. Zupanu pri »Treh mladenkah« posrečilo dobro poudariti z eno samo izjemo, pri kateri pa bržkone njega ne zadene nobena krivda. Ta izjema je namreč g. Peček v vlogi Nowotnega. G. Peček menda včasih pozabi, da mora delati igralec svojo vlogo z možgani in ne z nogami, ali pa se ne zaveda, da ima neduhovita karikatura zelo kratke noge, s čemer seveda ni rečeno, da bi bilo opletanje z dolgimi nogami posebno duhovito. To sem moral vsekakor omeniti, ker je škoda, da si človek pokvari vtis celoga dela, ker pade popolnoma iz njegovega okvira.

Kot je pri »Treh mladenkah« lepo izoblikoval Schubertove melodije dirigent g. V. Sušteršič (zaslužil bi, da bi pevec osv. pevke malo bolj pazili nanj), tako je pri »Navihanki« g. D. Zebre precizno in lahko tonal podal Benešovo glasbo, ki je sicer podrejena govornemu besedi (režiser profesor Sest).

Pred novimi dogodki v našem športu

Prihodnjo nedeljo se vrši v Belgradu v ministrstvu za telesno vzgojo anketa vseh predstavnikov športnih zvez in olimpijskega odbora, ki bo razmotrivala pereča vprašanja, ki se vedno znova ponavljajo v našem športnem življenju. Ta konferenca naj bi izrazila svoje mišljenje o novem načrtu zakona o športu in upravi športa v Jugoslaviji. Po predlogu ministrstva naj bi slednje vedno bolj uveljavilo nove reforme v našem športu in naj bi dobile čim večji vpliv na športno življenje v Jugoslaviji, tako v upravnem kot strokovnem delu. Ministrstvo zasleduje cilj, da bi z bolj avtoritativnim režimom močneje zagrabilo in usmerilo naše športno življenje v celoti. Vendar pa hoče, po izjavi ministra g. dr. Rogiča, napraviti tako, da posamezne športne zveze ne bodo izgubile svoje dosedanje samostojnosti, ampak da bo imelo ministrstvo za telesno vzgojo samo večji nadzor kot pa dosedaj.

Ker gre pri nedeljski anketi za važne izpremembe in sporne stvari, ki so že tolikokrat bile vzrok različnim polemikam, je Zveza športnih zvez in olimpijski odbor sklical za večeraj konferenco, ki so se je udeležili posamezni delegati teh največjih športnih organizacij pri nas in so v glavnih obrisih že večeraj zavzeli stališče do teh vprašanj. Ta konferenca in nedeljska anketa bodo po vseh vidikih prinesli v naš šport mnogo potrebne jasnosti.

Kaj je z visoko šolo?

To je vprašanje, ki se ventilira pri nas že delj časa. Tudi v tej stvari je minister povedal samo to, da se za to visoko šolo zanimajo i Belgrad i Zagreb in tudi Ljubljana. Več o tem g. minister ni povedal. Po naših informacijah pa si upamo trditi, da visoke šole za telesno vzgojo tudi še letos ne bo. O vsem tem pisanju o tej visoki šoli se nam zdi še daleč najbolj realen predlog, ki ga je za ministrstvo izdelal naš športni strokovnjak g. Uлага Drago. G. Uлага stoji namreč na stališču, da zaenkrat naše športne razmere niso tako dozorele, da bi snovali posebno visoko šolo, ampak, da je zaenkrat pametnejše, da se na ljubljanski univerzi osnuje posebna fakulteta za telesno vzgojo. Absolutni te fakultete naj bi bili bodoči profesorji telovadbe na naših srednjih šolah. Ta predlog pa smatramo obnem tudi za edini konkretni predlog, pa še ta je morda preuranjen.

Ker pa je tako že skoraj nastal spor, kje naj bi bila ta šola za telesno vzgojo v bodoče, si pa tudi mi usojamo pripomniti svoje svoje mišljenje.

Športniki ali že veste...

...da je 15. februar zadnji dan za prijave sodelovanja v svetovnem nogometnem prvenstvu, ki bo leta 1938 v Parizu. Poleg vseh evropskih držav računajo, da bodo igrala tudi moštva azijskih držav kakor Kine, Japonske, Indije, Sijama in Filipinov ter mnoga moštva iz vseh treh Amerik.

...da kljub alarmantnim vestem, da Avstralija ne bo sodelovala v tekmovalstvu za Davisov pokal t. l. je le-ta vendar prijavila svoje najboljše moči in to: Cravforda, Quista, Mac Grotha in Hopmana.

...da je norveška smučarska reprezentanca letos precej oslabiljena in to zaradi dveh najboljših moči. Olaf Hoffsbakken si je pri nesrečnem smučanju zlomil tri preste, Olav Lian pa se je pone srečil v tovarni.

...da pripravljajo Švede velike športne svečanosti v spomin 25 letnice olimpijade v Stockholmu in zgraditve stadiona. Kakor pred 25 leti, bo tudi letos pokrovitelj spominskih iger kralj Gustav V., ki kljub visoki starosti še vedno igra rad tenis.

...da se je te dni dogodil v Pragi pravi »športni skandal«. Napovedane so bile tekme v hitrem drsanju za prvenstvo CSR Res je prišlo do 3000 gledalcev. Vreme je bilo mrzlo, vendar so prireditelji pustili čakati ljudi več kot eno uro. Končno pa so javili, da prireditve ne bo, ker je led — preslah.

Seveda so ljudje priredili demonstracije in je morala policija poseči vmes.

Izlet v Sarajevo

Dne 6. t. m. je zadnji dan, ko se lahko rezervirajo sobe za smučarski zlet v Sarajevo. Rezerviranje je možno izvesti v vsaki biljetarnici Putnik, Ljubljana, Gajeva ulica 3 ali Hotel Metropol, v Jesenicah, Celju in Mariboru. Tu se dobe tudi vse ostale potrebne informacije.

Največ upravičenosti zahtevati to šolo imamo brez dvoma Slovenci in Ljubljana. Ne glede na to, da je edino Ljubljana med vsemi mesti v Jugoslaviji, ki razpolaga z najodličnejšimi športnimi napravami, ki jih nimata niti Zagreb niti Belgrad, da je Slovenija središče vsega zimskega športa, ki ga v drugih delih Jugoslavije še dolgo ne bodo dosegli — to so stvari, ki nam jih je dala slovenska pridnost in sama narava. Mi reklamiramo to šolo za sebe radi tega, ker smo Slovenci ob najskromnejših sredstvih in podporah dosegli v športnem oziru največ. Procentualna udeležba slovenskih tekmovalcev Olimpijev lansko leto v Berlinu je bila več kot 50 odstotna. Zimski olimpijci lani in letos so izključno samo Slovenci. Uspehi, ki so jih slovenski tekmovalci dosegli po tujem svetu so očitvidni. Vse to smo dosegli s lastnim trudom in žrtvami. Vsak objektivno opazovalec mora resničnost teh dejstev priznati. V primeru z drugimi mesti v Jugoslaviji se lahko postavimo na visoko stališče in bomo z vso energijo hoteli imeti to šolo v Ljubljani, kadar bo to aktualno.

Davisov pokal — letos

Za tekmovalje za to dragoceno teniško trofejo se je za leto 1937 prijavilo 20 držav. Prvo kolo se mora odigrati do 4. maja. V drugem kolu ima Jugoslavija za prvega nasprotnika Romunijo; v prvem kolu je namreč prosta. Naš nadaljnji nasprotnik je zmagovalca Južna Afrika-Holandija ali pa Kitajska-Nova Zelandija. S tri zmagajo pridemo v finale, kjer bi naleteli ali na Francijo ali pa na Českoslovaško. V končnem finalu v evropskem pasu pa bi imeli za nasprotnika najbrž zopet Nemčijo. Teoretično je torej Jugoslaviji tudi letos dana možnost, da pride v finale, zlasti se z ozirom na dejstvo, da jugoslovanski teniški igralci z velikim uspehom nastopajo po svetu in so v odlični formi.

Otvoritev akademskih zimskih iger

Akademskih zimskih iger v Zell am See se udeležuje 15 držav. Jugoslovanski študentje so morali ostati doma, ker pač ni bilo kreditov.

Za otvoritev akademskih iger je priredil tamkajšnji športni klub skakalno tekmo, kjer se je zopet sijajno izkazal lanski planiški junak Josip Bradl, ki ga Nemci imenujejo 101 m moža. Z 66,5 m in 68,5 m se je v juniorski skupini placiral z 222,9 točkami na 1. mesto. V celotni oceni je pa drugi za Norvežanom Sigurd Solldidom, ki se je pognal na 68 m in 70,5 m in dosegel 223,7 točk. Tekme se nadaljujejo.

Ubeglega kaznjena sta okradla

Maribor, 5. februarja.

Mariborski mali senat je danes sodil dva zakrknjena tata. Na zatožni klopi sta sedela 21letni Milan Peša iz Trbovelj, ki je čehoslovaški državljan, ter 21letni Jakob Juhart iz Pobrežja. Kljub mladim letom sta oba že perfektno izvežbana v tatinski umetnosti ter imata na vesti nešteto pregreh. Priznavata pa samo one, ki se jim dajo neizpodbidno dokazati. Med temi je najzanimivejša tatvina, s katero sta olajšala svojega proslulega tatinskega tovariša Franca Železnika za 4 jurje. Železnik, ki je bil obsojen na tri leta robove zaradi velikih tatvin, je pobeignil iz mariborske kaznilnice ter se zatekel v Avstrijo, kjer je izvršil večjo tatvino. Dobro založen z denarjem se je podal nazaj čez mejo ter se skrival v mariborski okolici in popival po gostilnah. Ob taki priložnosti se je srečal v gostilni tudi s Pešem in njegovim pajdjašem in vsi trije so pili za Železnikov denar. Ko pa je bil Železnik že vinjen, mu je Peša spjel tatvarnico. S tovarišem sta si potem plen razdelila. Železnika je takrat zasledovala sploh smola, ker so ga že naslednjega dne zajeli orožniki, katerim ga je ovdal Peša. V noči na 17. septembra sta obtožena vdrla v stanovanje železnikarjeva uradnika Božeglava v Mariboru ter mu odnesla obleke in perila za 2965 Din. Juhart sam je izvršil tudi večjo tatvino v Ljubljani. Odsel je iz neke gostilne Antonu Zajcu kovček s perilom ter ga oskodoval za 1500 Din. Ob obtožena sta tudi znana nasilneža. Peša je 16. septembra napadel na Tez-nem gostilničarja Seifrida ter ga sunil z nožem, Juhart pa je dne 12. septembra povzročil v Achti-kovski gostilni v Radvanju pravecni poboj, pri katerem je bilo razbito okoli 10 stolov.

Razprava ob času poročila še traja.

Od tu in tam

Uredbo o prepovedi nočnega dela v pekarnah je izdalo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravstvo in ministrstvo za trgovino in industrijo.

Uredba je podpisana že 27. maja 1936; pod št. 41.603 je objavljena v službenem listu 27. junija 1936 in bi morala najpozneje po 3 mesecih stopiti v veljavo.

Za dravsko banovino pa ta uredba še ne velja ker še ni bila objavljena v njenem službenem organu, zato tudi ne uživajo pekovski pomočniki na njenem področju te zaščite in se v pekarnah še nadalje ponosi zaposluje pekovski delavstvo.

G. ban dr. Marko Natlačen je obljubil, da bo ta uredba uveljavljena v kratkem. Ponovno naprosamo g. bana, da naši prošnji ugodi in čim prej uredbo uveljavi. — Zveza živilskih delavcev Jugoslavije.

Afero Krivaje d. d. je obravnavala večeraj narodna skupščina na interpelacijo poslanca Božiča. Minister Gjurta Jankovič je pojasnil, da je že posebna parlamentarna anketa leta 1927, izposlovala, da je bila pogodba s Krivajvo razveljavljena, kjer je pa bila družba veliko dolžna na davkih, je bil nad njo proglašen konkurz, ki je v teku. Zanimivo pa je, da je vsa ta stvar ostala za črta vlad Zvonkoviča, Marinkoviča, Uzunoviča in Škršiča v stanju, kakor so jo ti našli ob prihodu na vlado. Pojasnila o tem je dal tudi minister Dragiša Cvetkovič, ki je bil takrat predsednik komisije. Dolg premor, ki so ga pustile prejšnje vlade, je tudi kriv, da se je zabrisalo mnogo sledov za pravimi krivci.

Namesnik dr. Vladka Mačka bo v nekaterih zadevah ing. Košutič, ki se je, kakor znano, pred kratkim vrnil iz inozemstva. V prvi vrsti pa bo on nadzoroval delo vseh gibanj, ki so v okviru hrvatskega kmečkega gibanja. Pozneje pa bo menda priredil več predavanj, v katerih bo razlagal svoje delo v inozemstvu.

Delavci v gozdovih in žagah Našičke d. d. so stopili v stavko, ter zahtevajo kolektivno pogodbo. Pred tem so še bili neki razgovori, vendar podjetje ni hotelo ustreči delavcem. V Zagrebu se je takoj moglo opaziti, da ima stavka pri Našički vpliv tudi na ceno drv. Podjetje oskrbuje namreč velik del zagrebških trgovcev z drvmi. Zaradi stavke pa so se skladišča precej spraznila, cene pa poskočile. Zato utegne Zagreb občutiti pomanjkanja drv.

Prav zanimiv vremenski pojav so večeraj opazovali na hribu Slijemenu pri Zagrebu. Ob enih popoldne je bilo tam na soncu kar 32 stopinj Celzija nad ničlo, dočim je bilo isti čas v Zagrebu le dve stopinji nad ničlo. Tudi tam se je sneg že stopil, temperatura pa stalno narašča.

Lekarnarji so izdali objavo, v kateri ostro protestirajo proti temu, da bi drogeristi prodajali zdravila in predmete, ki spadajo v lekarne. V Zagrebu so namreč odkrili nekaj drogerij, ki so se bavile tudi z lekarniški posli. Lekarnarji pravijo, da more le zdravilo, ki je kupljeno v lekarni, biti popolnoma zanesljivo.

V Petrinji, kjer že stoji spomenik Stjepana Radiča, bodo pokojnemu voditelju postavili v spomin tudi kapelico. V ta namen so zbrali že nekaj denarja.

V Splitu in Makarski bodo svečano proslavili 1050 letnico velike zmage, ki si jo je brodovje hrvatskih kraljev izvojevalo nad benečankim. Ta zmaga je bila izvojevana 18. septembra leta 877, pri Makarski. Takrat je bila popolnoma uničena benečanska mornarica, padel je pa tudi benečanski dož Peter Candiano. Posledica zmage je bila, da so morali Benečani preko sto let plačevati letni davek hrvatskim kraljem, da so mogli in smeli svobodno trgovati in pluti po Jadranskem morju. Proslava bo velikanskega obsega.

V splitskem pristanišču je mornar Josipović z nožem napadel skupino sprehajalcev in od njih štiri ranil. Sprehajalci niso dali mornarju nobenega povoda za napad, niti jih napadalec ni poznal. Dva sta bila težko ranjena in so ju morali prepeljati v bolnišnico.

Velike skakalne tekme bodo v nedeljo na veliki skakalnici Saitnitz pri Celovcu. Sodelovali in tekmovali bodo Avstrijci, Nemci in naši fantje. Bajje bo skakal tudi svetovni prvak Norvežan Birger Ruud.

V Gornjem Bukovcu pri Karlovcu je prišlo do težke tragedije. Pri kmetu Mihalčiču je bila svatba, na kateri se je zbralo veliko ljudi iz domače in sosednjih vasi. Gostje so bili razigrani ter je med njimi Mijo Cvetković od veselja streljal s svojim revolverjem. Naenkrat mu je revolver odpovedal. Začel ga je obračati in pregledovati, bil pa je toliko nepreviden, da se je revolver sprožil in je strel zadal stoječega Petrušiča v glavo. Fant je bil takoj mrtev. Svatba se je spremenila v žalovanje.

Premogovniki v Sloveniji so lani dali več pre-moga kakor prej. Skupno je bilo lani izkopanega za 1.077.267 ton. Zaposlenih pa je bilo pri vsem tem le 6000 rudarjev. Prav malenkostna količina premoga je šla v inozemstvo, vse ostalo pa se je porabilo doma.

Tri odlične Angležinke so prispele s sinočnim simplonom iz Londona. So to vojvodinja od Atholla, miss Eleonore Rathbone ter lady Layton. Prvi dve sta članici londonskega spodnjega doma, tretja pa žena znanega angleškega finančnega strokovnjaka ter urednika lista »Economist«. Vse tri dame so na poti v Bukarešto, kamor jih je povabilo neko žensko združenje. Nameravale so potovati še prej v Sofijo, a so to nameru z ozirom na slabo plovbo po Donavi opustile. Sinoči so v Ljubljani izstopile ter so prenočile pri Mikliču, kamor jih je privedla grofica Auersperg. Vse tri dame nadaljujejo predvidoma že danes pot proti Belgradu.

Na šest mesecev strogega zapore je sodišče v Karlovcu obsodilo denuncianta Mitorada Dabiča, ki je karlovske policiji prijavil, da je skupina dvanajst železničarjev pela pesem protidržavnega značaja. Prijava je romala na sodišče, ki je vseh dvanajst železničarjev obtožilo. Železničarji so imeli v neki gostilni svoje zborovanje in baje pri tej priliki peli protidržavne pesmi. Po zaslišanju pa se je pokazalo, da vse skupaj ni bilo nič res in da si je Dabič vse izmislil. Stvar se je zasukala tako, da je sedel na zatožno klop ovdajtelj. Preiskava je pokazala, da je mož zaobrnil smisel pesmi in ji sam dodal take besede, po katerih bi se zdelo, da je protidržavna. Dobil je od sodišča kazen, kakor jo je bil zaslužil.

Zagrebška policija že mesec dni energično čisti mestno spodzemlje. V tem času je polovila in spravila na varno preko 100 vlomilcev. Med njimi nekaj najvenernejših.

Naročajte Slovenski dom!

Hauptmannov zagovornik postal umobolen

Kdor je zasledoval veliko kazensko razpravo proti morilcu Lindbergovega otroka Hauptmannu, se gotovo spominja imena Edward J. Reilly. To je eden najznamenitejših ameriških kazenskih zagovornikov, ki je že nastopal pri številnih primerih, kjer so sodili morilce in najbolj predrzne ameriške gangsterje. Sedaj pa prihaja iz Newyorka vest, da so tega najbolj popularnega kazenskega zagovornika morali prepeljati v umobolnico. Pri Reillyju se vedno bolj ponavljajo živčni napadi in v zadnjem času opažajo na njem znake duševne zaostalosti.

Odločilen vpliv na tako poslabšanje zagovornikovega bolezenskega stanja je bil po trditvi teh vesti proces proti Hauptmannu. Ves čas procesa je zagovornik naporno delal in je bil prepričan, da je z delom tudi uspel. Ko pa se je nasprotno proces končal s smrtno obsodbo obtoženca, je zagovornika to tako zadelo, da je dobil hud živčni napad. Zdravniki sicer upajo, da bodo lahko zagovornika po določenem času izpustili iz bolnišnice, a so prepričani, da gre njegova kariera proti koncu. Z njim zapuša ameriške pravniške vrste advokat, ki je s svojimi zviti in često tudi spekulativnimi načini zagovarjanja mnogokrat kompromitiral ves advokatski stan.

Reilly je imel navado, da je v kazenskem procesu stopal vedno ravno s tako zanesljivostjo, da bi človek mislil, da se je pripravil za to cele tedne, če ravno je bil v resnici popolnoma nepripravljen. Njegova najbolj navadna metoda je bila, da je vse okolnosti prikazal v tako ganljivi obliki, da so navzočim kar solze stopile v oči. Kdo bi se tudi ne zjokal, kadar je zagovornik začel v ganljivih besedah pripovedovati o temni bodočnosti obdolženčeve žene, ko bo morala svoje boduče življenje uravnati tako, kakor si ga ni nikdar predstavljala niti želela. Njegov trik je bil tudi ta, da je sredi tako tužnega pripovedovanja potegnil iz žepa robec, ki je imel široke črne robove ter z njim brisal svoje oči, da bi tako s črno svojega robca prispeval k učinkovitosti svojih besed. Vedno je prignal pred poroto tudi obdolženčeve sivoce, mater, ženo, posebno pa otroke. V svoj govor je vedno

vpletal ganljive prizore iz obdolženčevega družinskega življenja, slikal je obdolženca kot pridnega in dobrega družinskega očeta in ni pozabil omeniti prav ničesar, s čemer je kakorkoli lahko ganil poslušalce. Navadno se je Reilly obračal s svojimi gromovitimi govori proti tistim porotnikom, ki so bili najbolj omahljivi; obtožnice pa se je lotil pri njeni najbolj občutljivi točki in o njej govoril tako dolgo in tako premeteno, da je često celo otipljivo dokazane okolnosti prikazal tako, da je nazadnje res začel kdo o njih dvomiti.

Tudi advokatu je treba, da se razume na svoj poklic in temu še prav posebno.

Nesreča dveh letal

V italijanskem vojnem zrakoplovstvu so nesreče prav pogoste. Sedaj poročajo o najnovejši nesreči, ki je zahtevala eno človeško žrtev, poleg tega pa sta popolnoma uničeni dve najmodernejši letali. Do nesreče je prišlo nedavno nad letališčem Bengazi. V različnem času sta se dvignila v zrak dva vojna letalca. Na nepojasnen način sta nekaj časa pozneje, ko sta letali leteli preko letališča iz



Angleška prestolonaslednica Elizabeta

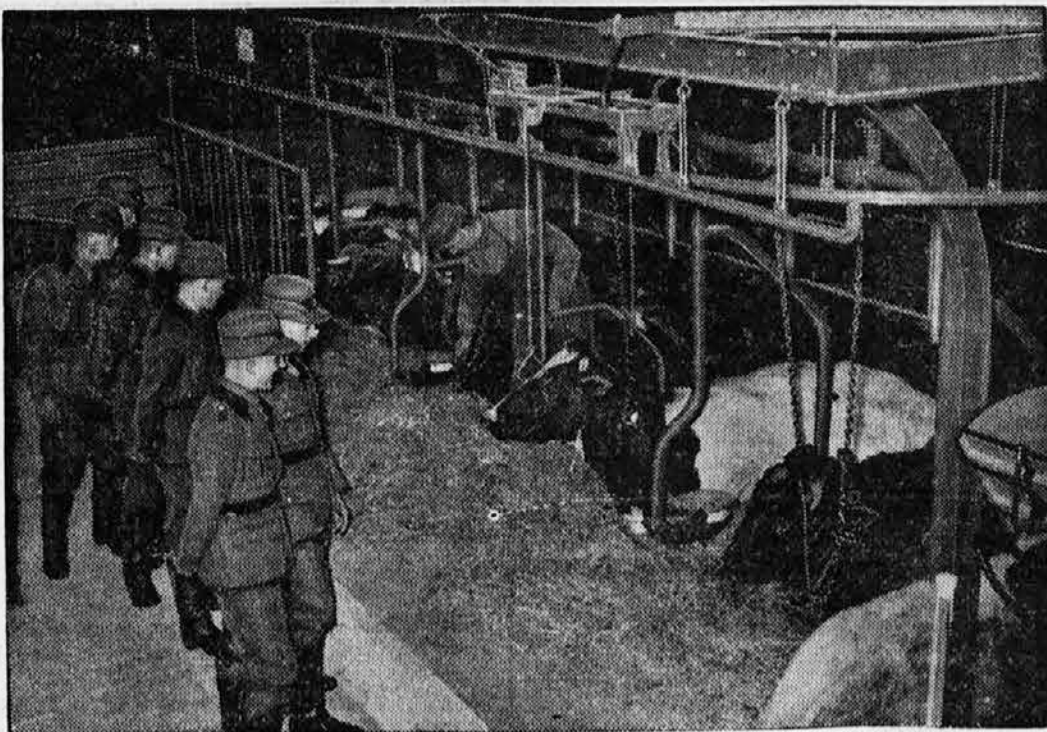
dveh različnih strani, trčili skupaj. Iz velike višine se je slišal grozen tresk in ruševine obeh letal so padle v neposredni bližini letališča. Eden od pilotov je ostal v svojem letalu ter padel z njim vred na tla. Našli so vsega razmrvarjenega v razbitem trupu avijona. Drugi letalec, ki je letel na nekoliko močnejšem in večjem aparatu, je imel še toliko časa, da se je poslužil svojega padala ter tako srečno pristal na zemlji.

Najtežja lokomotiva

na svetu tehta 507 ton. Je to ogromen kolos, ki opravlja prometno službo na progi Čikago-San Francisko. Najtežja evropska lokomotiva je kar za tretjino lažja ter tehta 328 ton. Ta je v službi na progi Moskva-Vladivostok. Razumljivo je, da mora težnja lokomotive biti prilagojena tudi vzdržljivost železniških prog. Proga, po kateri vozi gori omenjena lokomotiva, je zgrajena izredno masivno. Na naše proge takih lokomotiv gotovo ne bi smeli spustiti. Če pa bi jo spustili, bi morala voziti čisto počasi in bi torej njena moč nič ne pomagala. Saj še kapacitete lastnih lokomotiv radi slabih prog ne moremo izrabiti!



Nemška artilerija na vojaških v ajah pod grebeni gore Zugspitze



Slika z živinorejske razstave v Berlinu

Vedno novi zločinski triki

O neverjetno drznem podvigu, ki si ga je privoščil pariški ropar, poročajo iz Pariza: Gil Peireau je pred nekaj dnevi najel v neki ulici v najem neko sobo. Takoj nato je odšel na bližnjo pošto, kupil tam pošno nakaznico ter poslal sebi 50 frankov.

Tri dni pozneje je pismonoša Chasen, ki je nosil v svoji torbi 20.000 frankov, pozvonil v hiši števil. 15 v šestem nadstropju, kjer je imel najeto sobo Peireau. Vrata so se takoj odprla in pismonoša je — ne da bi zasluhlil kake spletke — vstopil. Našel je Peireauja in njegovega pomagača Gvindichelija, ko sta ravno pripravljala kosilo. Ko je pismonoša vstopil, je mirno odprl svojo torbo. V tem trenutku je že začutil, kako so ga zgrabile močne roke ter mu zamašile usta, zraven pa ga tiščale za grlo. Istočasno ga je nekdo drugi udaril s pestjo po desnem očesu. Takoj nato so mu zavezali usta z robcem in — pismonoša je izgubil zavest.

Ko je čez 10 minut prišel k zavesti, je bil v sobi popolnoma sam. Oba moška, ki ju je prej našel v sobi, sta izginila, z njima pa tudi pismonoševa torba z denarjem. Pismonoša je klical na pomoč, dokler ga končno ni slišala vratarica, ki je poklicala policijo. Tej se je posrečilo, da je še istega dne prišla Gvindichelija, dočim Peireauja se niso mogli izslediti. Posmonoševe poškodbe niso bile hude in je po enodnevnem zdravljenju zapustil bolnišnico.

Če bi se vsi davkarji tako poročili...

Najbogatejša žena v ameriški državi Čile je mlada Adrijana Cousine. Njeno imovino bi v našem denarju cenili na okoli 200 milijonov dinarjev. Radi tega velikega svojega bogastva je imela ženska velike težkoče z davčno upravo, ki tudi v ameriških državah ne pozna izjem ali milosti.

Lansko leto so njeni dohodki znašali okoli 50 milijonov dinarjev. Od tega zneska je morala plačati davčni upravi 30 milijonov osebnega davka, 5 milijonov pa zato, ker ni poročena. Okolnost, da jo je davčna uprava tako pritislila, je mlado žensko strahovito razburila. Da bi takemu postopanju davkarje napravila konec, je pred nedavnim poslala tja pismo, v katerem je zagrozila, da se bo morala poročiti, če davčni uradniki proti njej ne bodo postopali obzirneje. Nato je dobila od šefa davčne uprave zelo prijazen odgovor: Zelo mu je žal, da po zakonu ne sme biti obzirnejši in popustljivejši.

Na to pismo je mlada ženska poslala še davčne uprave še drugo pismo, v katerem ga čisto enostavno vabi, naj se z njo poroči, ker nobeden od obeh še ni poročil. Istočasno mu je postavila še eno vprašanje: Ali mu bo prijetno, da bo stavljal več kakor polovico premoženja svoje bodoče žene na razpolago oblastem?

Kmalu nato je bila poroka. Že naslednjega dne po poroki je bivši šef davčne uprave našel zakonske možnosti in dočutila, po katerih je znižal davke svoje žene kar za polovico. No, saj gre!

Tako preizkušajo pilote

Od pilotov zahtevajo vse države kolikor mogoče dobro izvežbanost. Ne samo, da znajo dobro obračati letala — v letalih si morajo tudi sami znati kolikor mogoče pomagati v vsakem primeru, ki se pojavi med poletom. Na znanem kalifornijskem letališču Santa Rosa so preizkusili pilotsko izvežbanost in gibčnost na svojevrsten način: pošiljali so v zrak letalce brez mehanika. Posebno letalca pa je bila, da je moral biti neobrit. Ko se je letalec dvignil, je bil torej kosmat, ko pa se je vrnil, je moral biti obrbit in lepo počesan. Moral se je torej briti med poletom. Pilot, ki se je v najkrajšem času vrnil obrbit in počesan, je zmagal. Zmagovalec je rabil za to svojevrstno preizkušnjo po pisanju lista, iz katerega vest posnemamo, le okrog četrte ure.

Obvestila

Drevo ob 20 naslopi v veliki filharmonični dvorani Vasa Prihoda, znameniti sin češkoslovaškega uroda, eden največjih sodobnih violinistov. Odlična dela iz slovanske in drugih literatur, so na sporedu nedeljskega večera. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice. Prav tam se dobi tudi natančni spored nedeljskega koncerta.

Adamičev orkestralni večer je naslov prihodnjemu našemu koncertu, ki bo v petek, dne 12. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Zdržen orkestralni koncertnega društva Glasbene Matice, drž. konservatorija, ljubljanske Radio postaje in Podveze godbenikov pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanca nam bo izvajal najlepša Adamičeva dela za godalni in veliki orkester. Ze danes opozarjamo na ta večer.

Bohemski večer Zdrženju gledaliških igralcev bo na pusti tork 9. februarja in sicer v podzemni dvorani hotela Mikšič. Spored obsega okrog 30 kratkih, pastrih igralskih in baladnih točk ki jih bodo izvajali člani in članice Narodnega gledališča v Ljubljani. Preskrbljeno je za dobro in ceneno plačilo, za trzije prigrizke in jedila. Za ples in zabavo bo skrbel Ronny Jazz. Vstopnice po 30, 15 in 10 Din se dobe vsak dan pri predprodaji v operni dnevi blagajni. Natančnejši spored se objavimo. Začetek bo ob 22.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Petek, 5. februarja: 11 Solska ura: Zivall v ljudski veri Slovencev (g. Vinko Möderndorfer) — 12 Slovenska vokalna glasba (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, sporod. obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14 Vreme, borza — 18 Ženska izobrazba (prof. Slava Lipoglavšek) — 18.20 Plošče — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Čas, vreme, poročila, sporod. obvestila — 19.30 Nac. ura. Strossmayer in metropolit Mihael (dr. Marič iz Belgrade) — 19.50 Zanimivosti — 20 Rezervirano za prenos — 22 Čas, vreme, poročila, sporod — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 5. februarja: Belgrad-Zagreb: 20 Madrilgalisti — 21 Lutkovno gledališče — Dunaj: 23.25 Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« — Budimpešta: 20.40 Wagnerjeva opera »Tristan in Izolda« — Trst-Milan: 17.15 Plošna glasba — 21 Simfonični koncert — Rim-Bari: 20.40 Opera — Praga: 20.10 Narodne pesmi — 21 Opera — Varšava: 20.15 Koncert filharmonije — Berlin: 20.30 Beethovne skladbe —

Sven Elvestad: 65 Zlodej se dolgočasi

Rist zaenkrat še nič ni dejal Bergeroni, pač pa je z začudenjem opazil, da sta se šofer, kakor tudi don Bebé nenavadno zdrznila, ko je Brede imenoval komendatorjev naslov. Bilo je, kakor da je izgovoril kraljevo ime.

Brede je resnično človek, ki stori, kar mu pride na misel, je mislil Rist. Nato je potrepjal Bergerono po rami in dejal veselo: »Kaj pa zdaj porečete h kozarcu znamke Z. S. D., ko bova čakala?«

»To pa to,« je odgovoril sanjavo.

Pet in dvesto poglavje.

Hiša, ki se je Brede do nje pripeljal, ni bila hiša v navadnem pomenu besede. Bila je palača, zidana v tistih časih, ki so v njih ljudje rabili več prostora. Ze iz ceste je poslopje bilo videti mogočno, posebno zaradi nenavadno razširjenih vrat, ki so se v starih časih vozile skoznje šesterovprežne državne kočije. Bila so nazaj zavahana in tako težka, da je pod oboki bobneče odmevalo. Sele ko je človek prestopil vrata, je zagledal pravo veličino palače, raztezala se je zelo daleč nazaj. Imela je dvojne dvorišče in mnogo vmesnih stavb ter je tako tvorila velik kompleks. To je bilo zasebno stanovanje komendatorja Dionizija Caposanti.

Komendator je prišel sam po stopnicah navzdol, da sprejme svojega gosta. Stopnice

so bile tako široke in razsežne, da so v pritličju zavzemale že same velik prostor, v njem bi bilo kar za manjšo stanovanjsko hišo prostora. Stene stopnišča so bile okrašene z dragocenimi gobelini, v sosednjih, visoko obokanih hodnikih pa so sijale stare podobe, razpostavljeno je bilo staro pohištvo, kjer so bile vse mize prenapolnjene z raznimi zgodovinskimi dragocenostmi. Celota je nosila pečat tega, kar je resnično predstavljala: staro bogastvo v stari deželi.

Komendator je bil mož med petdesetim in šestdesetim letom, v temnih laseh je bilo videti že dokaj sivih las, postava je bila prijetno zajetna, bil je skoraj maloimarno oblečen, kakor je domača navada resnično bogatih Napolitancev. Bredeja je sprejel z veličanstvenostjo matadorja in s prijaznostjo resnično gostoljubnega človeka. Hišne gospe po južni šegi sicer ni bilo nikjer videti, pač pa je povsod mrgolelo drugih ljudi. Nekateri med njimi so bili podobni starih prijateljem, ki so šli za svojim gospodarjem, kamorkoli je šel ali delal, in ki so posnemali njegova dejanja. Ce je komendator napravil z roko kretnjo, ki naj bi pomenila nemara: To je vse, kar mi je mogoče narediti!, potem ti spremljevalci z obema rokama podčrtajo to kretnjo in hočejo reči, da tak gospod kakor je komendator napravi zares vse, kar more, in da nikdo na vsem božjem svetu ne napravi tega boljše od komendatorja!

Med njimi je tudi družinski duhovnik, višji svečenik, nek monsignor, s tenko in ble-

stečo zlato verižico okrog vratu, v talarju, z vedno prijaznim smehljajem okrog ust. Predvsem pa je bilo mnogo mladih ljudi, prava pravcata rodbina, ki jo ima Napolitanec vedno rad okrog sebe, kjerkoli hodi ali stoji, in ki obsega tudi zelo oddaljene sorodnike. Napolitanec naravnost uživa, ko ga obdaja tak družinski krog, to je njegova strast, in nič zato, če se v domači klepetajoči družbi mladi vnuki na njegov račun razbohotojo.

Bredeja so predstavili dvema njegovima sinovoma, ki so ju imeli za advokata, dva mlada salonska leva, elegantna in okusno oblečena, kakor to le Italijani znajo.

Sicer pa so se mnogi postružki te rodbine pridno trudili, da bi bili vsaj nekeje koristni, to je pač gostoljubni nagon tega plemena, njegovo nepremagljivo nagnjenje v dopovedanje, ki se že tako zgodaj kaže. Služabniki, ki so od vseh strani pritekli, so ta majhna bitja kar zavrnila in poslala nazaj; v divji nepričakanosti so topotali z nogami, kajti sami so hoteli prinesiti tisto skledico, ki je napolitanski cocktail in dobrodušica gostu obenem: grozdje, ki je leto dni ležalo v mešanici janeža, ruma in starega konjaka in vse te razne sokove vsrkalo vase. Vsaka posamezna jagoda je postala ena sama žareča sladkost.

Zdaj je začel pogovor. Sedeli so okrog velike mize. Tudi duhovnik je bil med njimi, tudi odvetnika n vsi oni spremljevalci. Zadaj za stoli pa so stali otroci in z odprtimi usti poslušali tujo govorico.

Komendator je začel, da mu Bredejeva navzočnost v Napoliju ni bila neznana. Pričakoval ga je. Pri teh besedah so se vsi naklonili; gospoda Bredeja so vsi hrepence pričakovali.

Brede je prosil za oproščenje, da je prišel ob tem času, tako pozno proti večeru.

Tedaj pa so zakrtille roke po zraku: »Gospod Brede lahko pride vedno, kadar koli se mu poljubi, tudi ob dveh ponoči, vsa vrata in okna palače so gospodu Bredeju vedno odprta.«

»Saj veste, seveda,« je gospod Brede nadaljeval, »da je moj obisk v Napoliju v zvezi z velikimi, novimi napravami v Pazzignu. Zemljišče sem si ogledal in moram reči, da je prav dobro. Svojim ameriškim in nemškim zvezam sem o tem že brzojavil.«

»Moja banka je o tej stvari že dobila poročilo,« je odvrnil komendator. Boston Investment Company in Bethlehem-Ford-Bank vam stavljat velike zneske na razpolago.«

»Lepo. Razen tega se tudi razne posamezne evropske bančne skupine zanimajo za eventualna moja podjetja v spodnji Italiji. To vam je najbrž že itak znano. Najprej je to banka Hambros v Londonu.«

»Čisto smo si na jasnem v tej stvari,« je dejal komendator, »da stojijo za vami pomembne denarne skupine in da ste mož, ki predstavlja mednarodni denarni svet. Stel si bom v čast, če vas bom mogel jutri ali pa kadar hočete, seznaniti z glavnimi predstavniki napolitanskega denarnega sveta.«